

Graslandstudieclub Deil beschouwt de voederwinning

Opbrengstderving door insporen pittig probleem

Betuwse melkveehouders zweren bij kalkammonsalpeter. Maar de lasagnekuil die in opkomst is, vindt bij hen niet veel weerklank. Ook de tweede snee aangepast bemesten en voeren aan droge koeien zien ze niet zitten. Ze kunnen grasopbrengst inschatten als de beste. Opbrengstderving door insporen is een moeilijk op te lossen probleem.

Het dertigtal melkveehouders dat op woensdag 2 mei verzameld is in het grasland van Hans van Beuzekom te Deil loopt niet warm voor een les grassen-determinologie. Hoe PPP-Agro adviseur Sjon de Leeuw ook proeft en plukt aan het gras en zijn gehoor prikkelt, veel reactie krijgt hij niet. Op Henry van Eck na. Hij weet er meer van dan de anderen. „Jij hebt goed opgelet op school“, grapt Van Beuzekom. Hij vertelt dat hij vijf jaar geleden een Cebeco-mengsel liet zaaien met hoofdzakelijk Engels raaigras. „Er zat

hoogstens een beetje timothee bij“, weet hij zich nog te herinneren. „Herkenbaar aan het blad dat draait als een kurkentrekker“, vertelt Sjon de Leeuw. De wintervastheid en de vroegheid in het voorjaar zijn voordelen van deze grassoort vergeleken met Engels raaigras. Ook de smakelijkheid is goed, al denkt Van Beuzekom dat de koeien er soms omheen vreten. Her en der kijkt ook het steil groeiende Italiaans raaigras en beemdlangbloem boven het Engels raaigras uit. Dat heeft volgens De Leeuw te maken met de loonwerker, die bij

het zaaien nog een restant van een ander mengsel in de zaaimachine achterliet.

Infrarood grashoogtemeter

Van Beuzekom mag niet klagen over de stand van het gras op de zware Betuwse komklei (80 procent afslibbaar). Vroeger stond er een grote plas water op dit perceel. Voor drainage was de klei te zwaar, dus heeft Van Beuzekom greppels laten trekken en de tussenliggende grond rond laten leggen. Met resultaat.

PPP-Agro adviseur Sjon de Leeuw (met roze blouse) geeft zijn toehoorders een les grassen-determinologie.

Niemand van de aanwezige veehouders durft te beweren dat de kwaliteit van de grasmat matig is. Minstens driekwart Engels raai is het criterium en daar voldoet het perceel ruimschoots aan. Het glanst en glimt, altijd een goed teken. Bovendien staat er op 2 mei al een pak gras, bijna 3.000 kilo drogestof. Dat hoeft Sjon de Leeuw de veehouders niet uit te leggen, hoeveel gras er staat. Ze roepen vrijwel in koor: „2.600 kilo drogestof, 2.800 kilo“. Niet meer en niet minder. En het blijkt nog precies te kloppen ook. PPP-Agro Advies meet de grashoogte op twee manieren: met de klassieke grashoogtemeter en met de Cdax-infraroodmeter. Een in Nieuw-Zeeland ontwikkeld apparaat dat achter een quad gehangen kan worden. Kriskras rijdend over grote oppervlakten kan met deze apparatuur nauwkeurig worden ingeschat hoeveel gras er staat. Overigens walst het apparaat het gras plat. Het is dan ook niet bedoeld om maaisneden mee te meten, maar geschikt om de grasgroei per dag monitoren, de grasvoorraad te bepalen en het inschaarmoment te perfectioneren. Dat is in Nieuw-Zeeland van groot belang, maar ook in Nederland kan die kennis goed van pas komen, mits goed benut. De gegevens zijn eenvoudig uitwisselbaar met het managementsysteem en in theorie te koppelen met een GPS gestuurd bemestingsstelsel. Op het Veenweiden Innovatie Centrum te Zegveld test PPP-Agro Advies het apparaat en maakt het geschikt voor Nederlands gebruik. De infraroodmeter blijkt in Zegveld nauwkeurig gegevens te kunnen verzamelen en ook vanmiddag in Deil laat de moderne techniek het niet afweten. De meetgegevens komen nagenoeg 100 procent overeen met de gegevens die handmatig met de grashoogtemeter verzameld zijn.

Lucht uit de banden

Gemiddeld staat er bijna 3.000 kilo drogestof. Met de nadruk op gemiddeld. Want de verschillen zijn groot. Dwaars op de rijrichting tussen twee greppels in lijkt het wel alsof de grashoogte het patroon van een golfplaten dak heeft aangenomen. Het golft op en neer. Een gevolg van insporing. Om dat te voorkomen paste Van Beuzekom dit voorjaar de sleepslangenbemester toe, maar het leed was al geschied. Door het gewicht van de zodebemester in voorgaande jaren hebben slechte weinig productieve grassen de overhand gekregen in de rijsporen die bij het bemesten zijn veroorzaakt. Wat blijkt: er is nauwelijks iets tegen te doen. Bij het bemesten mag niet over de greppels heen gereden worden, ook al staat er vrijwel nooit water in. Dat verbod heeft tot gevolg dat er niets

anders op zit dan in het zelfde spoor heen en weer te rijden op de smalle kavels tussen twee greppels in. Van Beuzekom: „Hoe groter je bedrijf, hoe groter en zwaarder de machines. Dat is onontkoombaar. Anders komt het werk nooit af.“ Van Eck weet een oplossing: de lucht uit de banden laten lopen. Dat kan inderdaad, maar lang niet iedere loonwerker beschikt over een compressievat op zijn machines waarmee de lucht in een mum van tijd uit de banden gelaten kan worden. Insporing op zware klei is een moeilijk op te lossen probleem en het kost veel opbrengst. Sjon de Leeuw schat dat de opbrengstderving in de rijsporen op dit perceel wel tot 50 procent kan oplopen. Maar ook als de opbrengstderving minder groot is op minder zware grond, verdient de ontwikkeling dat steeds zwaarder wordende machines steeds meer insporing veroorzaken de aandacht. Niemand die het daarmee oneens is.

KAS oud en vertrouwd

Veel minder bijval krijgt Sjon de Leeuw met de demonstratie van verschillende bemestingsmethoden die in het weiland van Van Beuzekom zijn aangelegd. Geen van de dertig aanwezige veehouders blijkt een andere (kunst)mestsoort dan kalkammonsalpeter (KAS) te gebruiken. „Oud en vertrouwd, je weet wat je hebt als je KAS strooit“, luidt de conclusie. PPP-Agro Advies heeft naast een KAS demoveld ook veldjes met KAS/zwavel meststof, Entec meststof, spuioloog, ureum en vloeibare Powerbasic meststof met stikstof, fosfaat en zwavel aangelegd. „Pas op met extra zwavelbemesting“, luidt het advies. Omdat de luchtvervuiling afneemt, daalt het gehalte aan zwavel in het gras. Vooral op de zandgronden in het oosten van het land kan een zwavelgift nuttig zijn, maar alleen als de analyse dat aangeeft. Te veel zwavel kan het seleniumgehalte in het gedrang brengen. Selenium is belangrijk voor de vruchtbaarheid. Rondom Rotterdam komt dat niet vaak voor, vertelt De Leeuw. Hij denkt dat spuioloog, afkomstig van luchtwassers uit de varkenshouderij, in het Betuwse nog niet wordt gebruikt omdat de meststof relatief veel water bevat en dus relatief veel kost om te transporteren. „Maar in de gebieden met intensieve veehouderij kan het wel degelijk interessant zijn omdat het zo weinig kost. Vraag er dan wel een monster bij want de samenstelling kan sterk schommelen. Spuioloog injecteren voorkomt vervluchtiging.“

Tweede snede

Tijd om met een select groepje het komende groeiseizoen door te nemen. Wat te doen ▶

Hans van Beuzekom

Deil, 130 melkkoeien op stal
'Lasagnekuil op mijn bedrijf te bewerkelijk'

Henry van Eck

Culemborg, 85 koeien, beperk weiden
'Bandenspanning enige remedie tegen insporing'

Jan Voets

Vlist, 115 koeien, beperkt weiden
'Lasagnekuil op maat rijdt beter en sneller vast'

Anton van der Hoog

Enspijk, 130 koeien, beperkt weiden
'Eerste twee sneden over elkaar heen past goed bij elkaar'

Bart van der Hoog

Enspijk, 130 koeien, beperkt weiden
'Gras natuurland heel geschikt voor droge koeien'

Copyright foto

Video Cdax-infraroodmeter

Een video van de Cdax-infraroodmeter, een Nieuw-Zeelands apparaat achter een quad dat de grashoogte meet, is te zien op www.melkvee.nl.

Melkvee.nl

met de tweede snee, die snel doorschiet en daardoor een veel lagere voederwaarde heeft dan de eerste? Is het een goed idee om deze snee te reserveren voor de droge koeien en daar ook naar te bemesten? Hendrix UTD adviseert dit veehouders. Het advies krijgt weinig bijval, al zijn de Betuwse grasstudieclubleden het erover eens dat de ruw eiwit- en kaligehalten in ruwvoer voor droge koeien vaak te hoog zijn, waardoor de kationen/anionen-balans zoekt raakt. Met afkalf- en melkziekteproblemen tot gevolg. Bart van der Hoog heeft goede ervaringen met natuurgras, waarover hij en zijn vader in Enspijk de beschikking hebben. Dat heeft lang niet iedereen, reageren de anderen. Henry van Eck vindt het onzin om de tweede snede te gebruiken voor de droge koeien. „De tweede snede kan qua opbrengst en inkuilresultaat wel beter zijn de eerste. De weeromstandigheden zijn bepalend.” Daar zijn de anderen het mee eens. Hans van Beuzekom zegt de tweede en derde snee zo veel mogelijk op te voeren als de melkprijs niet zo hoog is. Van der Hoog senior geeft aan dat hij de eerste en tweede snede altijd over elkaar heen kuilt, zodat het kwaliteitsverschil niet te groot is en

rantsoenovergangen worden vermeden. Hij kan er acht tot negen maanden per jaar mee voeren.

Lasagnekuil

Over kwaliteitsverschillen en rantsoenovergangen gesproken: steeds meer veehouders maken een zogenaamde lasagnekuil. Zo ook Jan Voets uit Vlist. Laagje voor laagje kuilt hij over elkaar heen, van voor tot achter in een kuil die van begin af aan de juiste lengtemaat heeft. Voets: „Door de kuil gelijk op lengte te maken, wordt de kuil beter vastgereden. Want de opraapwagen lost dan meestal over de hele lengte en er komt per vracht maar een klein laagje op de kuil. Daardoor is het verdelen sneller klaar en is er meer tijd om de kuil vast te rijden.” Ook bespaart de lasagnekuil tijd omdat je anders vaak van twee kuilen tegelijk moet voeren, redeneert Voets.

De anderen zien de voordelen van de lasagnekuil ook, maar hikken tegen het extra werk aan, dat er in hun ogen toch in zit. Vooral het telkens moeten open- en dichtmaken van dezelfde kuil stuit op bezwaren. Bewerkelijk en risicovol in verband met de conservering.

Gemak dient de veehouder van vandaag. In- en uitkuilen is geen populaire arbeid en hulpmiddelen kosten te veel geld. Als je maar één enkele lasagnekuil maakt, waar je het voer van het hele seizoen in stopt, zou je ook het uitkuilen kunnen gaan automatiseren. Van Beuzekom: „30.000 euro uitgeven voor een uitkuilapparaat, dat doe je alleen als de melkprijs echt heel hoog is.”

Dynamisch weiden

Zijn bedrijfsvoering is het meest van allemaal gericht op arbeidsefficiëntie. Daarom heeft hij zijn 130 koeien dit jaar ook voor het eerst opgesteld. Het kost hem te veel werk om weidegang toe te passen en het is moeilijker te managen. Bart van der Hoog, die deels ook voor PPP-Agro Advies werkt: „Op landbouwscholen wordt nauwelijks nog aandacht besteed aan beweiding en de benutting van grasland, waar je veel geld mee kunt verdienen. Stal ze maar op, dat is het makkelijkst, lijkt de tendens. Na het dynamisch voeren bepleit ik het dynamisch weiden. Het is veel minder moeilijk dan het lijkt en je kunt er veel geld mee verdienen. Gewoon een kwestie van scholing.” ■

Copyright foto